

Ar ankstyvasis užsienio kalbų mokymasis lemia požiūrį į gimtąją kalbą?

Ineta Dabašinskienė, Ingrida Balčiūnienė, Eglė Krivickaitė

crossref <http://dx.doi.org/10.5755/j01.sal.0.19.958>

Santrauka. Šiame straipsnyje pristatomi tyrimo, kuriuo siekta nustatyti, ar ankstyvasis užsienio kalbų mokymasis lemia vaikų požiūrį į gimtąją (lietuvių) kalbą, rezultatai. Tyrimas atliktas Kauno miesto mokyklose anketinės apklausos metodu apklausiant antrųjų ir penktųjų klasių mokinius (sudarytos trys grupės pagal anglų kalbos mokymosi patirtį) ir SPSS programa atliekant statistinę sukaupėtų duomenų analizę. Tyrimo rezultatai rodo, kad vaikų požiūris į lietuvių kalbą yra labiausiai susijęs su teigiamais vidiniais veiksniais – vaiko pomėgiu skaityti, rašyti ir kalbėti (atsakinėti į mokytojų klausimus): vaikai, mėgstantys šią veiklą, dažniausiai teigia, kad lietuvių kalbos pamokos jiems labai patinka. Vaiko požiūris į lietuvių kalbos pamokas yra šiek tiek susijęs su tėvų pagalba ruošiant šio dalyko namų darbus. Atlikta statistinė analizė nepatvirtino ryšio tarp vaiko požiūrio į lietuvių kalbą ir galimų neigiamų veiksnių: ilgos užsienio kalbos mokymosi trukmės, pomėgio žaisti kompiuterinius žaidimus ar žiūrėti filmus anglų kalba, namuose vartojamų užsienio kalbų ir kt. Taigi galima daryti prielaidą, kad požiūrį į gimtosios kalbos mokymąsi labiausiai lemia mokinių asmeninės savybės, įpročiai, pomėgiai ir tėvų nuostata atsižvelgiant į esamą poreikį padėti vaikui mokytis.

Raktiniai žodžiai: ankstyvasis užsienio kalbų mokymasis; gimtoji kalba; lietuvių kalba.

Įvadas

2009 m. įsigaliojusi Privalomojo ankstyvojo užsienio kalbų mokymo programa (LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas Dėl privalomo ankstyvojo užsienio kalbų mokymo įgyvendinimo programos, 2006 m. liepos 17 d. Nr. ISAK-1519, LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl Švietimo ir mokslo ministro 2006 m. liepos 17 d. įsakymo ISAK-1519 „Dėl privalomo ankstyvojo užsienio kalbų mokymo įgyvendinimo programos“ pakeitimo, 2008 m. gegužės 12 d. Nr. ISAK-1379) (pirmosios užsienio kalbos privaloma mokytis nuo 2 kl.) sukėlė nemažai mokslininkų, politikų ir pedagogų diskusijų viešojoje erdvėje (Petuškaitė, 2009; Jackevičius, 2009a, b; Vijeikytė, 2007) ir įnešė sumaištį į kai kurių mokyklų bendruomenes. Dalis pedagogų, logopedų iki šiol laikosi nuomonės, kad ankstyvasis užsienio kalbų mokymas yra žalingas (kenkia ir vaiko gimtosios kalbos raidai, ir požiūriui į gimtąją kalbą), tačiau ši nuomonė ne visuomet yra pagrįsta. Užsienio mokslininkų, daug metų tiriančių ankstyvojo užsienio kalbų mokymo poveikį vaikų gimtajai kalbai, patirtis rodo, kad besimokantieji užsienio kalbos dažnai savo kalbine kompetencija yra pranašesni už kalbančius tik viena kalba. Pavyzdžiui, vengrų mokiniai, besimokantys anglų kalbos, kalbėdami savo gimtąją kalbą vartoja sudėtingesnes sakinių konstrukcijas (Kescses, Papp, 2000), o anglakalbiai vaikai, kuriems užsienio kalba yra italų, geriau geba skaityti gimtąją kalbą (Yelland ir kt., 1993) (cituojama iš Cook, 2003, pp. 11–12). Taigi užsienio kalbų mokymasis neskurdina gimtosios kalbos, o atvirkščiai – daro teigiamą poveikį, padeda siekti geresnių rezultatų (Dabašinskienė, Garuckaitė, 2010). Ši priešara tarp mokslinių tyrimų rezultatų ir visuomenėje susiformavusios nuostatos paskatino atidžiau pažvelgti į galimą ankstyvojo užsienio kalbų mokymo poveikį vaiko gimtajai kalbai. 2009 m. Vytauto Didžiojo universitete pradėtas vykdyti trejų metų trukmės mokslinių tyrimų projektas „Lietuvių

vaikų kalba: įtakos ir tendencijos“ (finansuoja Lietuvos mokslo taryba, sutarties nr. LIT-1-18), kurio vienas iš uždavinių – iširti ankstyvojo užsienio kalbų mokymo poveikį vaikų gimtosios kalbos raidai. Šiame straipsnyje pristatomas tyrimas sudaro minėtojo projekto dalį.

Tyrimo medžiaga ir metodai

Tyrimui buvo pasitelktas *anketinės apklausos* metodas: sukurta specialios anketos, kurias pildė visi tiriamieji ir jų tėvai. Vaikams skirtoje anketoje buvo pateikiami tokie klausimai:

1. Ar tau patinka mokykloje?
2. Ar tau patinka lietuvių kalbos pamokos?
3. Ar tau patinka skaityti?
4. Ar tau patinka rašyti?
5. Ar tau patinka anglų kalbos pamokos?
6. Ar tau patinka atsakinėti į mokytojų klausimus?
7. Ar tau patinka matematika?
8. Ar tau patinka knygos?
9. Ar tau patinka žaisti kompiuteriu?
10. Ar tau patinka žiūrėti filmus/ filmukus anglų kalba?

Penktokai pildė šią anketą savarankiškai, antrokams buvo garsiai skaitomi klausimai ir vaikai žymėjo jiems tinkamus atsakymus. Tokiu būdu buvo apklausta 170 vaikų – Kauno mokyklas lankančių antrojų ir penktokų. Paminėtina, kad visų tiriamųjų vaikų pirmoji užsienio kalba yra anglų, todėl ir anketoje pateikiami būtent su anglų kalba susiję klausimai.

Tiriamųjų vaikų tėvams taip pat buvo išdalintos anketos, jose pateikti tokie klausimai:

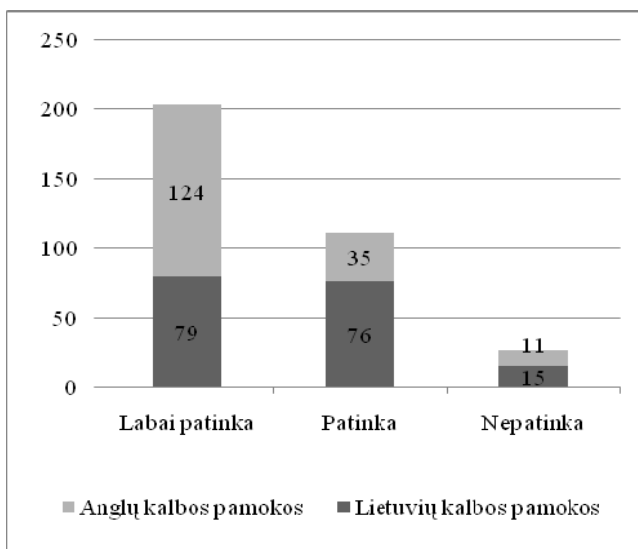
1. Kurie šeimos nariai nuolatos gyvena su vaiku?
2. Ar namuose kalbate kokia nors tarpe?
3. Ar namuose kalbate kokia nors kita nei lietuvių kalba?
4. Kokias užsienio kalbas mokate?
5. Kiek knygų turite namuose?
6. Ar dažnai skaitote (skaitydavote) vaikui knygas, sekate (sekdavote) pasakas?
7. Ar namuose turite kompiuterį ir prieigą prie interneto?
8. Kaip dažnai naudojate kompiuteriu namuose?
9. Kaip dažnai žiūrite televizorių?
10. Kokiomis kalbomis dažniausiai žiūrite TV programas?
11. Ar padedate vaikui ruošti namų darbus (a) – lietuvių kalbos, b) anglų kalbos, c) matematikos?
12. Kaip ver-

tintumėte savo vaiko žinias (a) – lietuvių kalbos, b) anglų kalbos, c) matematikos)? 13. Kaip manote, ar jūsų vaikui patinka: a) mokykloje, b) lietuvių kalbos pamokose, c) anglų kalbos pamokose, d) matematikos pamokose?

Pildydami anketą, tėvai galėjo rinktis atsakymą iš 2–7 variantų, taip pat galėjo įrašyti savo atsakymą skiltyje „Kita“. Iš išdalytų 170 anketų užpildytos grįžo 129, taigi grįžtamumo procentas yra 74,5 proc. Gauti duomenis buvo apdoroti Microsoft Office Excel programa, statistinė analizė atlikta SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) programa.

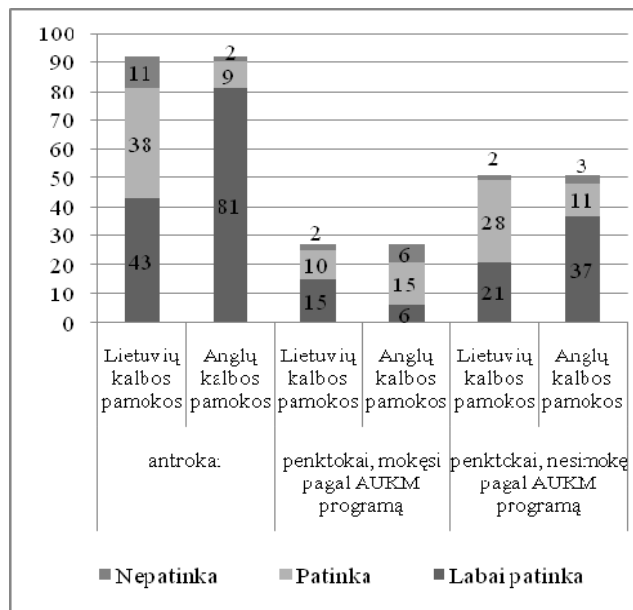
Tyrimo rezultatai

Atliekant tyrimą, pirmiausia buvo analizuota, kaip tiriamieji vaikai apskritai jaučiasi mokykloje, ar jiems patinka lietuvių ir anglų kalbos. Apklausos rezultatai rodo, kad daugiau kaip pusė vaikų (51 proc.) mokykloje labai patinka, 39,8 proc. vaikų – patinka ir tik 8,9 proc. vaikų nurodė, kad mokykla jiems nepatinka. Panašiai pasiskirsto ir vaikų atsakymai apie anglų ir lietuvių kalbos pamokas (žr. 1 pav.).

1 pav. Bendras mokinių požiūris į lietuvių ir anglų kalbos pamokas.

Matyti, kad vaikai lietuvių ir anglų kalbos pamokas vertina iš esmės teigiamai, nors ir tenka konstatuoti, kad lietuvių kalbos pamokos mėgstamos mažiau nei anglų kalbos. Sugrupavus tiriamuosius vaikus pagal jų anglų patirtį ir palyginus šių grupių atsakymus (žr. 2 pav.), matyti, kad požiūris į lietuvių kalbos pamokas yra panašus. Šios pamokos labiausiai patinka penktokams, kurie mokėsi pagal *Ankstyvojo užsienio kalbų mokymo* (toliau – AUKM) programą, mažiau – antrokams ir mažiausiai – penktokams, kurie nesimokė pagal AUKM programą. Atsakymu „nepatinka“ lietuvių kalbos pamokas dažniausiai vertino antrokai (dar tik pradėdantys mokytis anglų kalbos), žymiai rečiau šį atsakymą rinkosi penktokai, mokėsi pagal AUKM programą, ir rečiausiai – penktokai, nesimokė pagal AUKM programą.

2 pav. Skirtingą užsienio kalbos mokymosi patirtį turinčių mokinių požiūris į lietuvių kalbos pamokas.

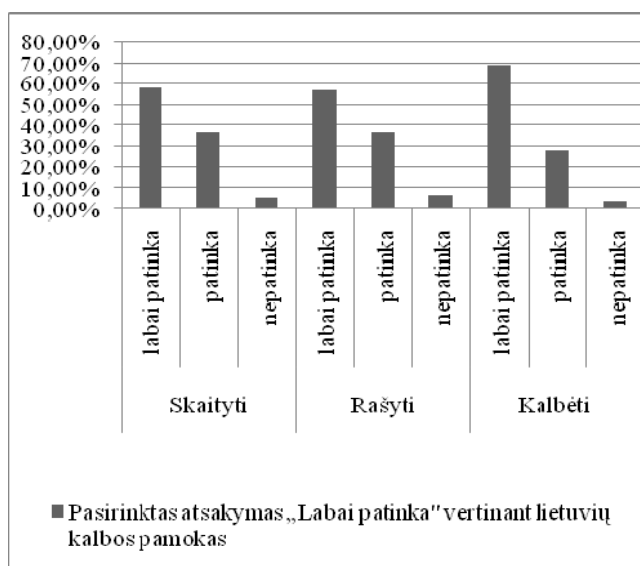
Atliekant tyrimą, buvo keliami hipotezė, kad vaiko požiūrį į lietuvių kalbos pamokas formuoja įvairūs vidiniai ir išorės veiksniai – pvz., vaiko pomėgis skaityti; laikas, skiriamas mokymuisi; tėvų pagalba mokantis; namuose vartojamos tarmės ar užsienio kalbos, ankstyvasis užsienio kalbų mokymas ir daugybė kitų. Apibendrintai galima skirstyti šiuos veiksnius į dvi grupes (žr. 1 lentelę): galimus teigiamus (t. y. skatinančius teigiamą požiūrį į lietuvių kalbą) ir galimus neigiamus (t. y. skatinančius neigiamą požiūrį į lietuvių kalbą), o kiekvienoje iš šių grupių išsiskiria vidiniai (vaiko pomėgiai ir asmenybės savybės) ir išorės (kalbinė aplinka ir tėvų nuostatos) veiksniai.

1 lentelė. Veiksniai, galimai lemiantys vaiko požiūrį į lietuvių kalbos pamokas.

Veiksniai		
Galimi teigiami	Vidiniai	Pomėgis skaityti
		Pomėgis rašyti
		Pomėgis kalbėti (atsakinėti į mokytojų klausimus)
	Išorės	Vaikystėje girdėtos/ girdimos pasakos
		Tėvų pagalba ruošiant lietuvių kalbos namų darbus
		Tėvų požiūris į vaiko lietuvių kalbos žinias
Galimi neigiami	Vidiniai	Pomėgis žaisti kompiuterinius žaidimus anglų kalba
		Pomėgis žiūrėti filmus anglų kalba
	Išorės	Kalbų, kuriomis namuose žiūrima TV, įvairovė
		Kalbų, kuriomis kalbama namuose, įvairovė
		Tarmės, kuriomis kalbama namuose

Atsižvelgiant į šią veiksmų įvairovę, pirmiausia buvo ištirtas mokinių požiūris į lietuvių kalbos pamokas įvertinant: a) galimus teigiamus ir b) galimus neigiamus veiksmus. Vėliau buvo papildomai tiriama mokinių požiūris į lietuvių kalbos pamokas siejant jį su požiūriu į anglų kalbos pamokas. Tyrimas atliktas nustatant ryšius tarp: a) vaikų atsakymų į pateiktus klausimus ir b) vaikų ir tėvų atsakymų.

Statistinės analizės metu nustatytas statistiškai patikimas ryšys tik trimis atvejais: siejant vaiko požiūrį į lietuvių kalbos pamokas su: a) pomėgiu skaityti; b) pomėgiu rašyti ir c) pomėgiu kalbėti (atsakinėti į mokytojų klausimus). Visi šie veiksniai priklauso galimų teigiamų vidinių veiksmų grupei, taigi galima teigti, kad požiūris į lietuvių kalbos pamokas iš esmės labiausiai priklauso nuo vaiko pomėgių ir asmenybės savybių. Tie vaikai, kurie mėgsta skaityti, rašyti ir kalbėti (atsakinėti į mokytojų klausimus), žymiai dažniau vertino lietuvių kalbos pamokas atsakymu *labai patinka* ir *patinka* (žr. 3 pav.) negu tie, kurie nemėgsta minėtos veiklos.

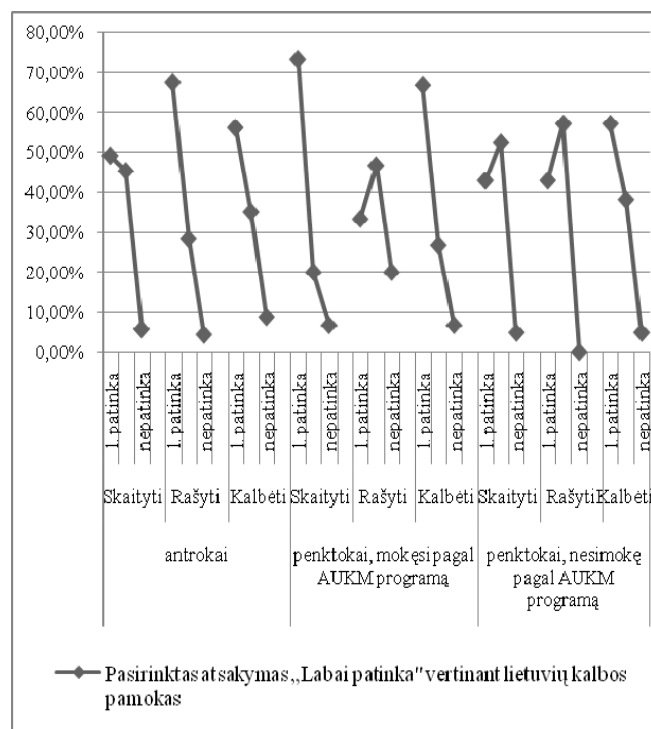

3 pav. Bendras mokinių požiūris į lietuvių kalbos pamokas priklausomai nuo pomėgio skaityti, rašyti ir kalbėti.

Iš visų vaikų, kurie lietuvių kalbos pamokas įvertino atsakymu *labai patinka*, 58,2 proc. teigė, kad jiems *labai patinka skaityti*, 36,7 proc. procentai teigė, kad jiems *patinka skaityti*, ir tik 5,1 proc. nurodė, kad jiems *nepatinka*

skaityti. Atitinkamai iš visų vaikų, kurie lietuvių kalbos pamokas įvertino atsakymu *labai patinka*, 57 proc. teigė, kad jiems *labai patinka* rašyti, 36,7 proc. nurodė, kad jiems vidutiniškai *patinka* rašyti, ir tik 6,3 proc. teigė, kad ši veikla jiems nepatinka. Panašiai lietuvių kalbos pamokos įvertintos ir priklausomai nuo pomėgio kalbėti (atsakinėti į mokytojų klausimus): iš visų vaikų, kurie lietuvių kalbos pamokas įvertino atsakymu *labai patinka*, net 68,4 proc. nurodė labai mėgstantys atsakinėti į mokytojų klausimus, 27,8 proc. teigė vidutiniškai mėgstantys šią veiklą, ir tik 3,8 proc. nurodė šios veiklos nemėgstantys.

Išanalizavus skirtingų grupių tiriamųjų požiūrį į lietuvių kalbos pamokas siejant jį su pomėgiu skaityti, rašyti ir kalbėti, paaiškėjo, kad šių kintamųjų ryšys yra stipriausias antrojų atsakymuose, o penktųjų atsakymuose jis silpnesnis (žr. 4 pav.).

4 pav. Skirtingą užsienio kalbos mokymosi patirtį turinčių mokinių požiūris į lietuvių kalbos pamokas priklausomai nuo pomėgio skaityti, rašyti ir kalbėti.

Iš visų antrojų, įvertinusių lietuvių kalbą atsakymu *labai patinka*, 49,1 proc. teigė *labai mėgstantys skaityti*, 56,1 proc. nurodė labai mėgstantys atsakinėti į mokytojų klausimus ir net 67,4 proc. teigė *labai mėgstantys rašyti*. Taigi antrojų atsakymuose požiūris į lietuvių kalbą tiesiogiai susijęs su vidiniais veiksniais – pomėgiu skaityti, rašyti ir atsakinėti į mokytojų klausimus.

Analizuojant penktokų atsakymus, paaiškėjo, kad tokios stiprios sąsajos tarp vidinių veiksmų ir požiūrio į lietuvių kalbos pamokas nėra; tai ypač išryškėja penktokų, nesimokusių pagal AUKM programą, atsakymuose.

Penktokų, kurie yra mokėsi pagal AUKM programą, atsakymuose išryškėjo ryšys tarp požiūrio į lietuvių kalbos pamokas ir pomėgio skaityti bei atsakinėti į mokytojų klausimus. Iš visų šios grupės vaikų, įvertinusių lietuvių kalbos pamokas atsakymu *labai patinka*, 73,3 proc. teigė *labai mėgstantys skaityti*, 66,7 proc. nurodė *labai mėgstantys atsakinėti į mokytojų klausimus*. Tačiau šių vaikų atsakymai, susiję su pomėgiu rašyti pasiskirstė daug tolygiau: 33,3 proc. vaikų teigė *labai mėgstantys* šią veiklą, 46,7 proc. nurodė *vidutiniškai mėgstantys* ir 20 proc. teigė *nemėgstantys* rašyti. Taigi galima teigti, kad pomėgis rašyti šių vaikų grupėje nėra susijęs su požiūriu į lietuvių kalbos pamokas.

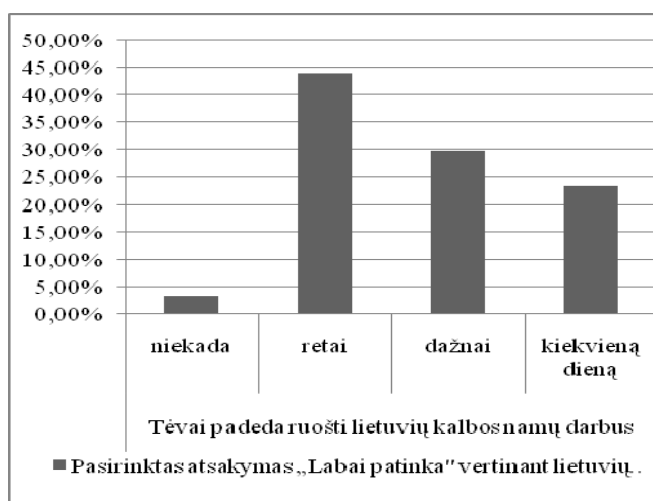
Penktokų, nesimokiusių pagal AUKM programą, atsakymuose matyti sąsaja tik tarp pomėgio atsakinėti į mokytojų klausimus ir požiūrio į lietuvių kalbos pamokas: iš visų šios grupės vaikų, įvertinusių lietuvių kalbos pamokas atsakymu *labai patinka*, 57,1 proc. teigė labai mėgstantys atsakinėti, 38,1 proc. nurodė vidutiniškai mėgstantys, o 4,8 proc. – nemėgstantys šios veiklos. Analizuojant šios grupės tiriamųjų atsakymus apie pomėgį skaityti ir rašyti, nenustatyta šių veiksmų sąsajų su požiūriu į lietuvių kalbos pamokas. 42,9 proc. vaikų teigė *labai mėgstantys* skaityti, 52,4 proc. nurodė vidutiniškai mėgstantys ir 4,8 proc. teigė *nemėgstantys* šios veiklos; 42,9 proc. vaikų nurodė *labai mėgstantys* rašyti, 57,1 proc. teigė *vidutiniškai mėgstantys* šią veiklą ir nebuvo nė vieno atsakymo, nurodančio, kad rašyti nepatinka. Taigi šios tiriamųjų grupės požiūris atrodo mažiau susijęs su vidiniais veiksniais – pomėgiu skaityti, rašyti ir atsakinėti į mokytojų klausimus.

Apibendrintai galima teigti, kad vaikams augant lietuvių kalbos pamokos jų yra mažiau siejamos su pomėgiu skaityti, rašyti ir atsakinėti. Tikėtina, kad šis pokytis įvyksta dėl kelių priežasčių: vaikui augant, plečiasi jo pažinimo ribos, todėl požiūris į pamokas pradedamas sieti ne vien su bendraisiais pomėgiais skaityti, rašyti ar kalbėti, bet ir su specifiniais – pvz., skaityti enciklopedijas, spręsti loginius uždavinius. Kita vertus, vyresnėse klasėse keičiasi mokomųjų dalykų turinys ir metodai: struktūruotų interviu, kurie taip pat atlikti vykdant minėtąjį projektą, metu penktokai dažnai teigė:

„dabar jau per pamokas rimtai dirbame, nebežaidžiame“, „dabromė visokius projektus“, „mokomės tokių dalykų, kaip kirčiuoti, rasti ilgąsias raides“ ir pan.

Šie pokyčiai taip pat gali silpninti sąsajas tarp pomėgio skaityti, rašyti, kalbėti ir požiūrio į lietuvių kalbos pamokas: nors vaikai labai mėgsta skaityti, rašyti, pasakoti, lietuvių kalbos pamokas jie vertina atsakymu *vidutiniškai patinka*.

Statistinės analizės metu nustatytas nestiprus ryšys tarp tėvų pagalbos ruošiant namų darbus ir vaiko požiūrio į lietuvių kalbos pamokas (žr. 5 pav.).

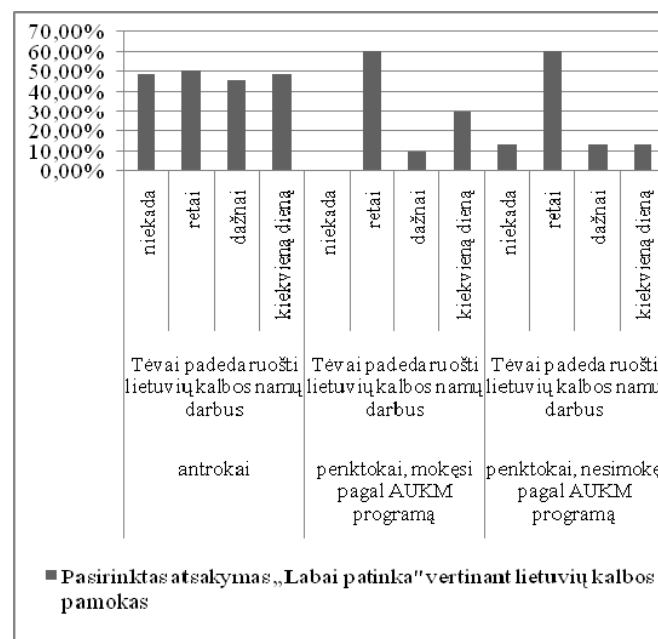

5 pav. Bendras mokinių požiūris į lietuvių kalbos pamokas priklausomai nuo tėvų pagalbos ruošiant lietuvių kalbos namų darbus.

Kaip jau minėta, tiriamųjų mokinių tėvai taip pat pildė specialias anketas ir vienas iš joje pateikiamų klausimų buvo: *Kaip dažnai padedate vaikui ruošti lietuvių kalbos namų darbus?* Atsakydami į šį klausimą, tėvai galėjo rinktis iš keturių atsakymo variantų: *niekada*, *retai*, *dažnai* ir *kiekvieną dieną*. Analizės rezultatai rodo, kad lietuvių kalbos pamokos labiausiai patinka tiems mokiniams, kuriems namuose sakingai padedama ruošti šio dalyko namų darbus. Iš visų vaikų, įvertinusių lietuvių kalbos pamokas atsakymu *labai patinka*, 43,8 proc. sulaukia tėvų pagalbos *dažnai*, 29,7 proc. – *retai*, 23 proc. mokinių padedama *kiekvieną dieną*, o 3,1 proc. – *niekada nepadedama* ruošti namų darbus.

Palyginus šiuos duomenis skirtingose tiriamųjų grupėse (žr. 6 pav.), matyti, kad antrojų požiūris į lietuvių kalbos pamokas nepriklauso nuo tėvų pagalbos ruošiant šio dalyko namų darbus – atsakymu *labai patinka* lietuvių kalbos pamokas beveik vienodai dažnai vertina vaikai, kuriems tėvai *niekada nepadedą* (48,1 proc.), *padeda retai* (50 proc.), *dažnai* (45,5 proc.) ar *kiekvieną dieną* (48 proc.).

Didelis skirtumas išryškėja vyresnių vaikų atsakymuose: lietuvių kalbos pamokas atsakymu *labai patinka* dažniausiai (60 proc.) vertina tie penktokai, kuriems tėvai *retai* padeda ruošti namų darbus (tikėtina, kad tai yra pakankamai gabūs ir pažangūs vaikai, kuriems pagalbos prireikia tik retkarčiais).

6 pav. Skirtingą užsienio kalbos mokymosi patirtį turinčių mokinių požiūris į lietuvių kalbos pamokas priklausomai nuo tėvų pagalbos ruošiant lietuvių kalbos namų darbus.

Kaip jau minėta, aptartieji ryšiai tarp mokinių požiūrio į lietuvių kalbos pamokas ir tokių kintamųjų, kaip vaiko pomėgis skaityti, rašyti, kalbėti bei tėvų pagalba ruošiant namų darbus, yra vieninteliai, kuriuos pavyko nustatyti tiriant požiūrio į lietuvių kalbą sąsajas su visais aukščiau išvardytais veiksniais. Visais kitais atvejais nebuvo nustatyta jokio statistiškai reikšmingo ryšio: tiriamųjų vaikų požiūris į lietuvių kalbos

pamokas nekinta priklausomai nuo: vaiko pomėgio žaisti kompiuterinius žaidimus anglų kalba; vaiko pomėgio žiūrėti filmus ar filmukus anglų kalba; namuose vartojamos tarmės ar užsienio kalbos; namuose turimų knygų skaičiaus ir vaikystėje girdėtų/ girdimų pasakų; šeimos narių praleidžiamo laiko žiūrint televizorių ar dirbant kompiuteriu; kalbų, kurioomis namuose žiūrimos TV programos. Galima tik paminėti ryšį tarp požiūrio į lietuvių kalbos ir kitas pamokas: mokiniams, kuriems labai patinka lietuvių kalba, dažniausiai *labai patinka* ir anglų kalba (74,7 proc.) bei matematika (67,1 proc.). Ir atvirkščiai, mokiniai, kurie nemėgsta lietuvių kalbos, dažnai teigia nemėgstantys ir anglų kalbos bei matematikos: tik 6,3 proc. jų nurodė, kad anglų kalba *labai patinka*, ir 10 proc. taip pat įvertino matematiką.

Kol kas, atlikus šį pirmąjį statistinį tyrimą, galima kalbėti tik apie preliminarius rezultatus ir bendriausias tendencijas. Norint pagrįstai paprieštarauti teiginiui, kad ankstyvasis užsienio kalbų mokymas kenkia vaikų požiūriui į gimtąją kalbą, ją skurdina ir žaloja, reikėtų atlikti didelių imčių tyrimus, palyginti statistinės analizės rezultatus su tiriamųjų vaikų gimtosios kalbos mokymosi pažangumo rodikliais, atlikti interviu su tėvais ir mokytojais. Tačiau jau pirmieji rezultatai rodo, kad ankstyvasis užsienio kalbų mokymas neveikia (neskatina ir nemenkina) mokinių požiūrio į gimtosios kalbos pamokas.

Išvados

Atlikus anketinę apklausą (apklausus 170 vaikų ir 129 tėvus) ir išanalizavus sukauptus duomenis SPSS programa, nustatyta: a) statistiškai reikšmingas ryšys tarp vaiko požiūrio į lietuvių kalbos pamokas ir pomėgio skaityti, rašyti ir kalbėti (atsakinėti į mokytojų klausimus), ypač stiprus antros klasės mokinių atsakymuose; b) nestiprus ryšys tarp vaiko požiūrio į lietuvių kalbos pamokas ir tėvų pagalbos ruošiant šio dalyko namų darbus: lietuvių kalbos pamokos labiausiai patinka tiems mokiniams, kuriems tėvai padeda retai arba dažnai, o prasčiausiai ją vertina tie, kuriems tėvai padeda kiekvieną dieną arba iš viso nepadeda. Žinoma, norint pagrįstai teigti, kad požiūris į lietuvių kalbą nepriklauso nuo tokių veiksmų, kaip ankstyvasis užsienio kalbos mokymas, pomėgis žaisti kompiuterinius žaidimus ar žiūrėti filmus anglų kalba, na-

muose vartojama tarmė ar užsienio kalba ir kt., reikėtų atlikti išsamius didelių imčių tyrimus. Tačiau jau pirminiai straipsnyje pristatomo tyrimo duomenys rodo, kad vaikų požiūris į lietuvių kalbą nuo šių veiksmų menkai priklauso ir kad daug stipriau šį požiūrį lemia paties vaiko individualios savybės ir pomėgiai.

Literatūros sąrašas

1. Ankstyvasis užsienio kalbų mokymas – būtinybė ar mada? Prieiga internetu: http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/pr_analize/Ankstyvasis_Kalbų_Ugdymas.pdf. [Žiūrėta: 2010-05-15].
2. Ankstyvasis užsienio kalbos mokymas Europoje: faktai, skaičiai, dažnai užduodami klausimai, 2009. Prieiga internetu: http://ec.europa.eu/lietuva/ziniasklaidai/25092009_ankstyvasis_uzsienio_kalbos_mokymas_lt.htm. [Žiūrėta: 2010-05-15].
3. Cook, V., 2003. Introduction: The changing L1 in the L2 user's mind. Effects of the second language on the first (red. V. Cook). Clevedon: Multilingual matters, pp. 1–18.
4. Dabašinskienė, I., Garuckaitė, R., 2010. Ankstyvasis užsienio kalbos mokymas – neatsakyti klausimai. Kalbos kultūra, 82. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, pp. 294–307.
5. Jackevičius, M., 2009. D. Teišerskytė: mokydami užsienio kalbos nuo 2 klasės, vaikai išprotės. Prieiga internetu: <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=22113512>. [Žiūrėta: 2010-05].
6. Jackevičius, M., 2009. M. Ramonienė: užsienio kalbos mokymasis lietuvių kalbai nepakenks. Prieiga internetu: <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=22265622>. [Žiūrėta: 2010-05].
7. LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl privalomo ankstyvojo užsienio kalbų mokymo įgyvendinimo programos“, 2006 m. liepos 17 d. Nr. ISAK-1519. Prieiga internetu: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=280913&p_query=&p_tr2=. [Žiūrėta: 2010-05-15].
8. LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl Švietimo ir mokslo ministro 2006 m. liepos 17 d. įsakymo ISAK-1519 „Dėl privalomo ankstyvojo užsienio kalbų mokymo įgyvendinimo programos“ pakeitimo, 2008 m. gegužės 12 d. Nr. ISAK-1379. Prieiga internetu: <http://www.smm.lt/ugdymas/docs/aukm/2008-05-12-ISAK-1379.pdf>. [Žiūrėta: 2010-05-15].
9. Petuškaitė, I., 2009. Pradinukai angliškai greitai kalbės geriau nei emigrantų vaikai lietuviškai. Prieiga internetu: <http://blog.delfi.lt/esa094733/>. [Žiūrėta: 2010-05-15].
10. Vijeikytė, A., 2007. Ankstyvasis užsienio kalbos mokymas. Ar turės įtakos gimtajai kalbai? Prieiga internetu: <http://www.bernardinai.lt/archyvas/straipsnis/60241>. [Žiūrėta: 2010-05-15].

Ineta Dabašinskienė, Ingrida Balčiūnienė, Eglė Krivickaitė

Does the Early Foreign Language Learning Influence the Attitude Towards the Native Language Learning?

Summary

The paper deals with the factors, which possibly influence the motivation of the native language learning. The study was carried out at Vytautas Magnus University (Kaunas), in a framework of a national project 'Lietuvių vaikų kalba: įtakos ir tendencijos' ('Lithuanian Child Language: Influences and Tendencies'), supported by the grant No. LIT-1-18 from the Research Council of Lithuania. According to the methodology of cross-sectional investigations, a sample of three target groups was formed by an experience of foreign language learning. During the investigation, the respondents (2nd and 5th grade pupils) were asked to fill in a special questionnaire, where various external and internal factors (language environment and individual characteristics) were examined. After the statistic analysis of questionnaire data, the following can be stated. The attitude towards the native language learning is influenced mostly by positive internal factors, and the strongest correlation was observed between children's interest in reading, writing and speaking, i. e. the children, who stated they like these activities, demonstrated more positive attitude towards the Lithuanian (native) language learning. The statistic analysis did not indicate any correlation between any other factors (including influence of early foreign language learning, home languages, computer games etc.) and children's attitude to the Lithuanian language learning.

Straipsnis įteiktas 2011 02
Parengtas spaudai 2011 11

Apie autoreis

Ineta Dabašinskiė, dr., Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dekanė, Lietuvių kalbos katedros profesorė.

Mokslinės veiklos sritys: psicholingvistika, vaikų kalba, sociolingvistika, kalbos politika, daugiakalbystė.

Adresas: Vytauto Didžiojo universitetas, K. Donelaičio g. 58, Kaunas

El. paštas: i.dabasinskiene@hmf.vdu.lt

Ingrida Balčiūniė, dr., Vytauto Didžiojo universiteto Tarpkultūrinės komunikacijos ir daugiakalbystės tyrimų centro mokslininkė stažuotoja.

Mokslinės veiklos sritys: psicholingvistika, vaikų kalba.

Adresas: Vytauto Didžiojo universitetas, K. Donelaičio g. 58, Kaunas

El. paštas: i.balciuniene@hmf.vdu.lt

Eglė Krivickaitė, Vytauto Didžiojo universiteto Filologijos mokslo krypties doktorantė.

Mokslinės veiklos sritys: vaikų kalba.

Adresas: Vytauto Didžiojo universitetas, K. Donelaičio g. 58, Kaunas.

El. paštas: egle.krivickaite@fc.vdu.lt